

SKUPNA SPOROČILA, UGOTOVITVE IN ZAKLJUČKI 28. NACIONALNEGA OTROŠKEGA PARLAMENTA NA TEMO

ŠOLSTVO IN ŠOLSKI SISTEM

9. aprila 2018 smo se mladi parlamentarci in parlamentarke iz vse Slovenije zbrali v Državnem zboru RS na 28. nacionalnem otroškem parlamentu (NOP). Osrednja tema naših razprav je bila ŠOLSTVO IN ŠOLSKI SISTEM, ki so jo izbrali naši predhodniki na 27. NOP. O temi smo razpravljali od začetka šolskega leta na šolskih parlamentih, nadaljevali na mestnih, občinskih in regijskih parlamentih. Na nacionalnem parlamentu smo naša mnenja in ugotovitve združili in podali skupna sporočila, ki jih navajamo v nadaljevanju.

28. nacionalno zasedanje otroškega parlamenta je otvoril Marko Rengeo iz Pomurja, predsednik 27. NOP. Uvodoma so nas pozdravili: dr. Milan Brglez, predsednik Državnega zbora RS, Darja Groznik, predsednica Zveze prijateljev mladine Slovenije in Borut Pahor, predsednik Republike Slovenije. Na plenarnem delu zasedanja so se nam pridružili predsednik vlade dr. Miro Cerar, nekateri poslanci, ministri, varuhinja človekovih pravic in drugi gostje.

Na predlog udeležencev pripravljalnega sestanka, ki je potekal 27. marca 2018, smo izvolili Jureta Šimonka za predsednika 28. NOP ter 3 člane delovnega predsedstva: Primoža Oberč iz zasavske regije, Ano Matić s ptujske regije in Vido Volk iz savinjske regije. Marko Rengeo je ostal prisoten kot pomoč novoizvoljenemu predsedstvu.

V prvem delu zasedanja smo znotraj naslovne teme razpravljali v štirih delovnih skupinah:

- Odnosi v šoli
- Učne vsebine
- Metode in načini poučevanja/učenja
- Šola za življenje

V nadaljevanju predstavljamo naše ugotovitve in zaključke, ki so rezultat ne samo razprave na nacionalnem parlamentu, temveč tudi razprav, ki smo jih imeli od šolske ravni naprej.

SPLOŠNE UGOTOVITVE

Učenci o svojem delu in vlogi v šoli razmišljamo konstruktivno. Svoja stališča si želimo predstaviti učiteljem in s skupnimi močmi prispevati k izboljšanju šolstva in šolskega sistema.

V šoli se želimo učiti, družiti, biti dobre volje, pomagati drug drugemu, se učiti tako iz lastnih napak kot napak drugih. Želimo si prijateljskega odzivanja, ravnanja in vednja brez nasilja. Sprejemamo tako pohvalo kot konstruktivno grajo.

Dober/uspešen učenec sodeluje pri pouku, ne ocenjuje drugih po zunanosti, ne preklinja, je ostalim vzor, se uči sproti, je pripravljen priskočiti na pomoč, je strpen in prijazen.

Dober/uspešen učitelj ne razlikuje med učenci, je zabaven in ima smisel za humor, poskrbi, da učenci razumejo snov, pomaga učencem, ne kriči, razume učence in se z njimi pogovarja. Učitelj je odprt za razumevanje učenca in nima samo vloge poučevanja.

Za osnovno vzgojo otrok je odgovoren dom, ne šola. Učitelji imajo premalo pravic za vzpostavitev reda in discipline oz. ukrepanje v primeru nespoštljivega odnosa predrznih učencev. Učitelji učencem posredujejo znanje in vrline za življenje, pomagajo nam širiti znanje, dajejo veliko informacij, so odprtih rok za nasvete in pomoč. Učenci cenimo proaktivni pristop učitelja.

Izrazili smo kritiko do prevelikega vmešavanja staršev v šolo. Starši nimajo vstopa v razred in se ne smejo vmešavati v učni proces (razen v primerih, ko gre za kršitve otrokovih pravic). Starši naj nam pomagajo pri usmeritvah za nadaljnje šolanje, pri izbiri poklica, od njih pričakujemo spodbujanje, podporo, pomoč in da so vedno v bližini za pogovor.

Zavedanje učencev, da se učimo za svojo prihodnost, bi moralo biti večje, vsaj v zadnji triadi. Namesto na tekmovalnost med učenci se je potrebno osredotočiti na sodelovanje med učenci.

ODNOSI V ŠOLI

Govorili smo o dveh vrstah odnosov v šoli:

- odnos učenec – učenec
- odnos učenec – učitelj/delavec v šoli.

Odnos učenec – učenec ima zelo velik vpliv na naše življenje. Izpostavili smo odnose med mlajšimi in starejšimi učenci, ker smo opazili, da nas mlajši manj upoštevajo in spoštujejo kot včasih. Trudimo se biti vzor mlajšim. Pomembna se nam zdi pomoč posameznikom, neke vrste medgeneracijsko tutorstvo, učna pomoč med različno starimi učenci. Dobra rešitev se nam zdijo prijateljski razredi, npr. 1. in 9. razred ali kakšna druga starostna relacija. Razreda se obiskujeta, sodelujeta na različnih področjih (kulturnem, naravoslovnem, različnih dnevih dejavnosti). Dobro se nam zdi tudi skupno dežurstvo, saj sodelujeta dva različno stara učenca in se lahko na ta način povežeta. Za organizirano druženje pa se nam je zdela dobra ideja, da bi se v okviru krožkov družili s predstavniki različnih manjšin. Strpnost se nam zdi zelo pomembna, kot oviro pri tem pa vidimo jezik. Če tujci ne znajo jezika, imamo občutek, da imajo slabši odnos do nas, ne vemo, kako komunicirati in ne vemo, kaj pričakovati drug od drugega. Zato se nam zdi učenje jezika, pred vključevanjem v pouk, obvezno. To bi olajšalo različne težave.

Problem v odnosih predstavljajo tudi statusi (kulturnik, športnik). Učenci velikokrat statute izrabljajo in so povod za spore. Pogoji za pridobitev statusa so na nekaterih šolah zelo ostri, na drugih pa ne. Zato bi morali preverjati pogoje in jih ponekod tudi zaostri.

Za izboljšanje odnosov predlagamo omejitve uporabe mobilnih telefonov. Ne uporabljamo jih za pouk, ampak za različne igrice in komunikacijo, ki ne sodi v šolsko okolje. Predlagamo uporabo mobilnih telefonov samo med odmorom.

Pri **odnosu učenec – učitelj/delavec v šoli** (npr. čistilka, hišnik, kuharica) smo ugotovili, da je v večini šol največji problem v tem, da je do teh odraslih premalo spoštovanja. Menimo, da bi to lahko rešili s tem, da bi učenci in učitelji oz. drugi delavci zamenjali vloge, npr. za en dan ali en teden. Odnosi med učenci in učitelji so problem, ker večina učencev meni, da so učitelji neprofesionalni in da nimajo avtoritete. To bi lahko rešili z več ekskurzijami, npr. da bi učenci in učitelji preživeli več časa skupaj takrat, ko ni

ocenjevanja. Učitelje bi bilo potrebno tudi preveriti, v smislu ali so kos svojemu poklicu in ali so primerni za ta poklic.

Odnose v šoli bi lahko izboljšali tudi tako, da bi imeli razredne ure že od 1. razreda dalje in bi pri teh urah reševali težave v medsebojnih odnosih. Pogovarjali smo se tudi o povezovanju šol z bivšimi učenci (kar nekatere šole že imajo in so s tem zelo zadovoljne) ter o povezovanju med šolami (npr. med šolami iz različnih regij, da bi primerjali, kako poteka pouk).

Predlogi za izboljšave:

- Vpeljava manj številčnih razredov.
- Povezovanje med učenci, učitelji in delavci šole. Medrazredno sodelovanje, npr. med 1. in 9. razredom: kvizi, orientacijski pohodi, športne dejavnosti, popoldanske dejavnosti, mentorstvo (mlajši učenci bi imeli mentorje iz višjih razredov, ki bi jim pomagali pri učenju, težavah ipd.). Želimo si več druženja med razredi – ustvariti prijateljske razrede. V nekaterih šolah že izvajajo povezovalne projekte, *npr. projekt varuh* - v 5. razredu je vsakemu učencu dodeljen en učenec iz 1. razreda, ki ga mora starejši učenec varovati, mu pomagati, s tem pa postane njegov zaupnik ter prijatelj. S takšno obliko sodelovanja se ustvarja boljše počutje med učenci, hkrati pa je takšen projekt koristen, saj starejši učenci pridobivajo prakso in izkušnje, ki jim bodo koristile kasneje v življenju.
- Kazni z vzgojnimi ukrepi (ukori) so zastarele, zamenjajo naj jih družbeno koristna dela – pomoč hišniku, snažilkam, v kuhinji, itd.
- Več spoštovanja do vseh delavcev na šoli. Premalo spoštujemo delo kuharic in snažilk. Vsa ta dela bi bolj cenili, če bi tudi sami bili deležni takšnih opravil, npr. v organizirani akciji, kjer bi en dan opravljali službo snažilke.
- Bolj strogi šolski pravilniki – v njih bi morale bolj natančno pisati, kaj je v šoli dovoljeno in kaj ne, ter kakšne so posledice kršitve pravil.
- Vedenje naj se ocenjuje (tako kot je bilo včasih: vzorno, primerno, neprimerno).
- Vpeljava rekreativnih odmorov - odmori bi malo podaljšali zato, da bi jih lahko izkoristili za razgibavanje (s tem bi lažje sledili pouku in se razbremenili, hkrati pa bi takšni odmori prispevali k bolj sproščenemu vzdušju in boljšim odnosom).
- Uvedba razredne mediacije / pogovorov iz oči v oči – menimo, da se med seboj pogovarjamo le še preko elektronskih naprav, kar uničuje odnose med nami. Predlagamo vsaj eno uro na teden, ki bi jo posvetili samo pogovorom. V tej uri bi si povedali vse, kar nas v razredu moti, učitelj pa bi bil v vlogi mediatorja.

UČNE VSEBINE

Učne vsebine so preobsežne. Zato so pod pritiskom učitelji, posledično pa to občutimo tudi učenci. Nekatere stvari so preveč poglobljene, preveč je podrobnosti, več bi morale

biti življenjskih stvari. Preveč je domačih nalog, učenci nimajo prostega časa in hitro izgubijo voljo in motivacijo za učenje.

Ugotavljali smo:

- da si želimo si več vsebin, ki bi nas opremile za nadaljnje praktično življenje (pogrešamo vsebine, kot so npr. osnove financ, prva pomoč, računalništvo). Učni načrt bi tako moral vsebovati več praktičnega dela;
- da si želimo več krajših in napovedanih ocenjevanj in napovedanih ustnih spraševanj. To pomeni, da bi imeli delne ocene iz posameznih snovi in ne bi imeli daljših testov, kjer moramo obvladati snov več mesecev;
- da več kot polovica učencev meni, naj se NPZ ukine, nekaj učencev pa meni, da bi ga bilo treba spremeniti;
- učitelji bi morali ocenjevati napredek učenca pri posameznem predmetu, ker ocene niso pokazatelj znanja (vsaj v nekaterih primerih ne).

Predlogi za izboljšave:

- Več izbire pri izbirnih predmetih (več računalništva in vsebin z multimedijo) in hkrati več izbirnih in manj obveznih predmetov.
- Več medpredmetnega povezovanja. To je združevanje podobnih vsebin različnih predmetov (več povezav med različnimi predmeti, npr. da bi isti vsebinski sklop obravnavali pri več predmetih v istem časovnem obdobju)
- Posodobitev nacionalnega preverjanja znanja (NPZ) (od šole do šole je različno; moralo bi biti bolj poenoteno, za vse šole enak 3. predmet; v 3. razredu je NPZ nesmiseln).
- Računalništvo kot obvezen predmet že v nižjih razredih OŠ.
- Pri predmetih GUM, LUM, ŠPO, TIT uvesti pisno ocenjevanje po sposobnostih in ne po rezultatih (zelo uspešno, uspešno, manj uspešno). Ti predmeti naj ne vplivajo na vpis v srednjo šolo.
- Več poklicnega usmerjanja v zadnji triadi (ne samo v 9. razredu) in več karijerne orientacije (spodbujanje karijerne orientacije in vpeljava ogleda poklica na delovnem mestu).
- Pouk etike tudi v 9. razredu in prenova predmeta etika (domovinska in državljanska kultura in etika), saj si želimo več učnih ur (premalo je pogovorov o pomembnih stvareh, ki se dogajajo v družbi).
- Uvesti predmeti gospodinjstvo v 8. in 9. razred.
- Uvedba novih predmetov (osnove osebne kulture, finance, podjetništvo) in učnih vsebin: možnost dodatnih tujih jezikov, prva pomoč, spoznavanje novih tehnologij, ekološke teme in trajnostna mobilnost.
- Izvedba delavnic za varno uporabo spleta in spletnih programov za učence in učitelje šole. Izmenjava izkušenj s posamezniki, ki so bili žrtve spletnih prevar.
- Več izbire interesnih dejavnosti (predvsem v manjših krajih, na manjših šolah).

- Večja diferenciacija pouka glede na sposobnosti, znanje in poklicne interese učencev (npr. manjši nabor skupnih predmetov in večji nabor predmetov glede na interes, predznanje in poklicno usmeritev učencev).

Pobuda predstavnikom lokalne skupnosti:

- med interesnimi dejavnostmi si želimo več lokalnih dejavnosti (npr. učenje obrti, ki so prisotne v lokalnem okolju, spoznavanje značilnosti lokalnega okolja);
- uvedba turističnih krožkov na šolah - mladim bi predstavili lokalno okolje in jih usposobili, da bi ga lahko predstavljali vrstnikom od drugod. Tovrstno dejavnost na šolah bi morala podpreti tudi lokalna skupnost.

Pobuda ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport:

- šolska snov je preobsežna, »balast« bi bilo potrebno izpustiti, določene vsebine pa bolj poglobiti;
- črtati vsebine, ki so polne podatkov in zahtevajo učenje na pamet (kar se zelo hitro pozabi);
- predlagamo odprt kurikulum, pri čemer bi pri načrtovanju vsebin sodelovali tudi predstavniki učencev (participacija otrok).

METODE IN NAČINI POUČEVANJA/UČENJA

Učitelji naj uporabljajo različne učne metode in prilagodijo poučevanje glede na uspešnost učne metode. Želimo si, da bi učitelji več pozornosti posvečali iskanju motivacije, saj je ta pri učencih pogosto prenizka. Učence spodbujajo k čim večjemu sodelovanju in jih tudi motivirajo/ spodbujajo za učinkovitejše učenje.

Ugotavljali smo, da nas moti neenakomerna razporejenost ur pouka. Nekatere dneve imamo kratek pouk (npr. 5 ur), druge dneve pa dolg pouk (npr. 7 ali 8 ur). Želimo, da bi bil pouk enakomernejše razdeljen, vsak dan 5 ali 6 ur.

Modernizacija šole bi pomenila, da:

- od 4. razreda naprej začenjajo uvajati računalniške dneve. To bi pomenilo, da bi se otroci seznanjali z računalnikom kot pripomočkom, orodjem za učenje in ne kot z igračo. Poučevali bi nas zunanji strokovnjaki in ne učitelji;
- na predmetni stopnji bi bila individualna možnost, da vsak učenec izbere možnost uporabe klasičnega pouka ali pa pouk s pomočjo tehnoloških pripomočkov.

Predlogi za izboljšave:

- obravnavanje snovi na različne načine: izvajanje pouka v naravi, vizualizacija, slikovni primeri, terensko delo, delo v praksi, uporaba konkretnega materiala,

poučni filmi, kvizi ... Učiteljeva razlaga naj bo kratka, zanimiva, v obliki zgodbe ali asociacij. Pri naravoslovnih predmetih večkrat utemeljena s poskusi ali praktičnim delom;

- bolj sproščen način poučevanja (učenje skozi igro, vključevanje glasbe v pouk);
- več samostojnega dela učencev, manj frontalnega pouka (kjer so učenci le poslušalci);
- več projektnega in skupinskega dela;
- več raziskovanja, poskusov in eksperimentalnega dela v manjših skupinah
- izvedba pouka v drugačnem okolju in zunaj učilnic, npr.: na prostem → večje pomnenje, boljše asociacije, veselje do učenja; več tematskih dni in ekskurzij. Za učence iz socialno šibkih okolij bi sredstva zagotovili s pomočjo dobrodelnih akcij;
- več vključevanja elektronskih naprav in interaktivnih gradiv (modernizacija šole) – prav vse šole bi morale biti enako opremljene, ne glede na velikost in oddaljenost od večjih centrov. Uporaba tehnologij (računalnik, tablica, interaktivna tabla) je odvisna hkrati od učencev in učiteljev. Pri nekaterih učiteljih je pogosta, pri drugih manj. Nekateri učenci menimo, da je tehnologije dovolj, drugi bi jo uporabljali v večjem obsegu;
- vzpostavitev ravnovesja med poučevanjem v naravi in poučevanjem s tehnologijo;
- manj mobilnih telefonov pri pouku – predlagamo postavitev »zabojčkov« ob vstopu v razred, kamor bi učenci odložili svoje mobilne telefone, ki bi jih pred tem morali ugasniti/utišati. Ukrepi za kršenje tega pravila bi bili zapisani v šolskem pravilniku;
- učenci višjih razredov bi imeli prakso (npr. v tovarni, pri podjetnikih, na pošti ...), da bi bolje spoznali zelen poklic;
- uporaba enotnih učbenikov po vsej Sloveniji.

ŠOLA ZA ŽIVLJENJE

V osnovni šoli pridobimo osnovno znanje. Šola naj nam nudi in omogoča trajnostno učenje in znanje. Želimo si več poklicne orientacije. Določeni dnevi v šolskem letu bi lahko bili posvečeni zunanjim predstavitvam poklicev ali pa bi prišli dijaki, študentje in nam predstavili dejansko stanje nadaljnjega izobraževanja.

Zdi se nam pomembno, da učitelji v nas iščejo talente, da se ocenjuje trud, ne samo nadarjenost. Želimo si, da bi nas učitelji znali tudi motivirati in spodbujati za učenje.

V šoli bi morali razmišljati tudi o tem, na kakšen način Slovenci ohranjamo svojo kulturno dediščino. Šola je tudi prostor in institucija, kjer se učimo o multikulturnosti. V današnjem svetu je zelo pomembno, da znaš sprejemati različnost, drugačnost in da tudi veš, kako se obnašati v drugih državah.

Zavedati se moramo, da živimo v 21. stoletju in temu primerno je treba spremljati in uporabljati tehnologijo in elektronske pripomočke, hkrati pa se zavedati tudi možnih nevarnosti in zlorab. Ob tem ne smemo pozabiti na pomen branja in pisanja.

Spodbudili bi starše, da svojih otrok ne »zavijajo v vato«, ker nas to dela »invalidne«. Starši se prevečkrat vključujejo v šolo, čeprav sploh ne vedo, kaj se v šoli pravzaprav dogaja. Menimo, da bi lahko bili organizirani pogovorni krožki za odrasle, kjer bi se starši seznanili z delom v šoli in preučevali več načinov vzgoje.

Predlogi za izboljšave:

- organizacija dni dejavnosti z vsebinami za življenje oz. krožkov/delavnic za učence, ki jih določena vsebina zanima;
- več praktičnega dela in uporabnega znanja, ki nas bo usposobilo za življenje – pri obstoječih predmetih najti bolj praktične in za življenje uporabne vsebine;
- učenje bontona;
- učenje ročnih spretnosti – šivanje, pletenje, kuhanje...;
- učenje pridelave hrane in samooskrbe;
- več učenja iz okolja, več praktičnega pouka, splošne razgledanosti.

Junij – julij 2018